

Hjulet og sporene ...

Af sognepræst Poul Hansen

Den, der forud gik op i kirkens tårn for at få overblik over landskabet, så, hvordan veje og stier fra alle kanter af sognet samlede sig i kirkebyen. De aftegnede et mønster som eger i et hjul med landsbyen som nav og kirken som aksel.

De fleste veje endte blindt ude i horisonten, hvor beskuerens øjne mødte hjulets ring - det udyrkede land, overdrevet og almindingen, naturskoven og kæret - som sognets naturlig grænse.

Man aner hjulbilledet endnu i de sogneveje, der er bevaret, suppleret med gamle markskel, der er markeret af diger og levende hegn.

For at udpege sogneskellet må den nutidige iagttager have hjælp af målebordsbladene fra Geodædisk Institut, hvor de sælsomt slyngede grænser ses aftegnet, hist og her følgende vandløb og diger, men ellers udvisket i det moderne kulturlandskab. - Og dog hører de til historiens bedst bevarede spor og eneste rammer, der har været bestandige under alle forandringer og reformer i tidernes løb.

Der er hermed sagt noget om, at det er i sognet, det danske samfund blev til og formede sig, mens tidens hjul har rullet fra Arild ...

De første veje - hjulets eger - trådte allerede oldtidsbønderne på deres færden ind i deres »vi« og »ting«. Helligstedet, hvor de råbte på de usynlige magters gunst, der rådede over deres livsskæbne og Bystævnet, hvor de selv lagde råd op og tog deres konkrete skæbne i egne hænder.

Slægt fulgte slægt og en dag tingede de om at følge kongen og vende sig fra de gamle guder og bygge Kristus en kirke.

Gammel livstydning nedfældet i myter og sagn kom i dialog med evangeliets forkyndelse og de folkelige helgenlegender, så tanker og sind, sæder og skikke, moralske holdninger og menneskesyn sindigt drejede og formede det, Grundtvig kalder den danske folkeånd.

Vi sporer i grandelovene - sognefolkenes selvstændige og selvgjorte lovgivning for fællesdriften - det moderne samfunds- og kulturlivs ånd og aner: Respekten for den enkelte, social tankegang, demokratisk sindelag, frihedssyn ...

I sognet blev det til!

Hjulmotivet er ikke en lukket ring. Nogle af vejene - hjulegerne - førte gennem vad eller over bro og bandt sig til sogneveje på den anden side skellet til et stormønster af hjul ved hjul - et vældigt »hårkarnet« for samfærdsel mellem sognene, og med kirkebygningerne som vartegn og milepæle kunne den rejsende finde vej til alle dele af riget.

Sognelivet fik livgivende impulser fra den større verden igennem de rejsende, der bedede i præstegård eller kro og fortalte nyt og bragte bud fra den større verden.

Folkelivet har fælles med naturens planter, at de lever af den muld hvori de fæstner rødderne, men deres groen og trivsel er afhængig af »lys- og lufthavet« omkring dem. Alt åndeligt beror på samspillet mellem rod-fæstethed og fornyelse.

Vor tid er som ingensinde præget af en mangfoldighed af informationer og nyheder, tanker og ideer, der som en stormflod vælter sig ind over os igennem de æterbårne massemedier, der truer med at skylle mulden væk under vores rødder ...

Årsskriftet fra Egnshistorisk Forening er med sine sognehistoriske beretninger et bidrag til læsernes selvforståelse og en hjælp til, at vi som sognefolk fæstner vort væsens rødder lidt dybere i den muld, hvori også et moderne sognefællesskab skal finde næring.

Hertil hører som fra Arild, at træde nye eger til helligstedets aksel!

